

Eksperti o mogućem napadu na Iran

6 februar 2012 Izmijenjeno 07:33 CET

Izraelski napad na Iran vjerovatno bi uvukao u sukob SAD, nanio štetu globalnoj ekonomiji i ojačao islamski ekstremizam

Zapadne sile su pojačale svoje pomorsko prisustvo u Persijskom zaljevu, na čelu s nosačem aviona 'Abraham Lincoln' [index.hr]

Izraelski napad na Iran vjerovatno bi uvukao u sukob SAD, nanio štetu globalnoj ekonomiji i ojačao islamski ekstremizam, smatraju eksperti i upozoravaju da bi to ujedno uvjerilo Teheran da treba razviti nuklearno oružje.

Richard Burt [Getty]

U trenutku kada raste zabrinutost da bi Izrael u predstojećim mjesecima mogao napasti iranska nuklearna postrojenja, u zapadnim prijestonicama se ubrzano razmatraju razlozi za i protiv takvog napada. Zapadni stručnjaci smatraju da bi Izrael trebao dobro razmisliti prije nego što uđe u sukob koji bi mogao izazvati širi konflikt. "Ko god napadne iranska nuklearna postrojenja, zapravo donosi odluku da uđe u rat s Iranom", rekao je Reutersu bivši američki predstavnik na pregovorim o smanjenju strateškog naoružanja Richard Burt na marginama Međunarodne bezbjednosne konferencije u Minhenu.

Ko god napadne iranska nuklearna postrojenja, zapravo donosi odluku da uđe u rat s Iranom.

Prema njegovim riječima, združeni generalštab američke vojske uvijek dosad je bio dosljedno protiv napada na Iran, jer tako nešto podrazumijeva niz nepoznanica, i to uglavnom negativnih. Analitičari, međutim, primjećuju sve veći jaz između izraelskog i zapadnog stava o upotrebi sile protiv iranskog nuklearnog programa, za koji Teheran tvrdi da ima isključivo mirnodopsku svrhu, dok Zapad strahuje da bi mogao imati za cilj izgradnju nuklearnog oružja.

New York Times (NYT) je nedavno objavio da su izraelski lideri, na osnovu procjena obavještajnih službi i naučnih studija, zauzeli stav da izraelski napad na iranska nuklearna postrojenja ne bi imao tako katastrofalne posljedice.

'Preuveličane' mete

Izraelski lideri, prema pisanju lista, smatraju da su prijetnje Teherana da će uzvratiti napad na izraelske i zapadne mete "preuveličane" i djelimično "blef". Na pitanje da iznese koje bi bile posljedice napada, izraelski ministar vanjskih poslova Dani Ajalon je rekao da, iako ne želi odgovoriti na hipotetično pitanje, smatra da bi posljedice bile mnogo manje u odnosu na opasnost da Iran razvije nuklearno oružje. "Jedno je jasno: ukoliko Iran postane nuklearna sila, to će biti kraj svjetskog poretka kakav poznajemo", rekao je on za Reuters.

Washington Post (WP) je nedavno objavio da američki sekretar za odbranu Leon Panetta vjeruje da će Izrael bombardirati Iran u roku od nekoliko mjeseci, na proljeće, podsjetila je britanska agencija. Zapadni eksperti i studije u proteklih nekoliko godina, međutim, ukazuju da bi posljedice izraelskog napada na iranska postrojenja bile brojne i destabilizirajuće. Iran bi za početak izbacio inspektore Međunarodne agencije za atomsku energiju (IAEA) i obustavio sporazum o neširenju nuklearnog oružja, onemogućivši rješenja putem pregovora. "Nema zemlje na svijetu koja bi ih za to krivila, svi bi optužili Izrael", ocijenio je Ken Pollack, ekspert za bliskoistočnu politiku u Instituciji Brookings.

Obama pod pritiskom

Eksperti upozoravaju da bi Iran poslije toga mogao odlučiti da napravi bombu. Napad na Iran i reakcija Teherana, uključujući pokušaj da zatvori Hormuski moreuz ili napadne saudijska naftna polja doveo bi do naglog povećanja cijena nafte, što bi ozbiljno ugrozilo američku ekonomiju, kao i šanse da aktuelni američki predsjednik Barack Obama bude ponovo izabran. Saudijska Arabija bi bila primorana upotrijebiti sve rezervne proizvodne kapacitete, koji predstavljaju sigurnosni ventil na naftnom tržištu, ali trgovci naftom još više strahuju od mogućnosti da Iran minira Hormuški moreuz i počne napadati brodove kao tokom Iransko-iračkog rata.

Eksperti smatraju da Izrael nema sposobnost da sam dokrajči iranski nuklearni program i otuda bi mu bila potrebna pomoć SAD-a.

Obama bi vjerovatno bio izložen snažnom pritisku domaće javnosti da podrži Izrael ili stane u njegovu odbranu ukoliko Iran uzvati napadom na izraelsku teritoriju, navodi se u studiji američkog Vijeća za međunarodne odnose iz 2009. godine. Eksperti također smatraju da Izrael nema sposobnost da sam dokrajči iranski nuklearni program i otuda bi mu bila potrebna pomoć SAD-a. SAD bi se smatrala saučesnikom i morale bi se uključiti u odbranu Izraela od napada, što bi bio dodatni pritisak na američku vojsku, navodi se u jednoj britanskoj obavještajnoj studiji. Američka pomoć Izraelu ili utisak da Washington pomaže Iranelu rasplamsali bi antiamerička osjećanja u muslimanskom svijetu, naročito u Siriji, Libanu i u Palestini, a napadi Hamasa i Hezbolaha bi postali intenzivniji, onemogućivši rješenja sukoba na Bliskom istoku.

Ahmet Davutoglu [EPA]

Upozorenje Davutoglua

Ni Rusi, ni Evropljani ne bi stali uz Ameriku u konfliktu, a SAD bi bile istjerane iz regiona, ocijenio je nedavno i bivši Carterov savjetnik za nacionalnu bezbjednost Zbigniew Bzezinski.

Prema izvještaju Rand korporacije iz 2011. godine, upotreba sile kako bi se zaustavio iranski nuklearni program bi dovela do okupljanja iranskog naroda oko vlade u Teheranu, iako neki analitičari ne vjeruju da bi podrška bila onako snažna kao tokom iransko-iračkog rata.

Ministar vanjskih poslova Turske Ahmet Davutoglu upozorio je u nedjelju u Minhenu na opasnosti od eventualne vojne intervencije protiv Irana zbog njegovog nuklearnog programa. "Vojna intervencija u tom regionu bi bila katastrofa", kazao je on na Međunarodnoj bezbjednosnoj konferenciji. Prema njegovim riječima, i oštrije sankcije protiv Teherana „nisu dobre“ kao put da se Iran navede da popusti. "Najbolji su pregovori", poručio je Davutoglu, dodajući da je važno da se obnovi povjerenje među stranama.

Vojni manevri

Američki senator Joseph Lieberman priznao je da sankcije Iran u prošlosti nisu navele na popuštanje.

"Iako su sankcije pogodile iransku privredu, te posljedice nisu imale nikakvog utjecaja na ponašanje iranskog režima u vezi nuklearnog programa", rekao je on. Ukoliko bi se Obama odlučio na vojno djelovanje protiv Irana, on bi, kako je podvukao Lieberman, imao podršku obje stranke u Kongresu.

Iran će napasti bilo koju zemlju čiju teritoriju upotrijebe "neprijatelji" Teherana za pokretanje napada na Islamsku Republiku, izjavio je zamjenik komandanta elitne Revolucionarne garde Hossein Salami. "Naše vojne snage napast će svaku zemlju koja ustupi svoju teritoriju za napad na Iran", rekao je on. Revolucionarna garda počela je u subotu vojne vježbe na jugu Islamske Republike, što je, prema ocjeni analitičara, posljednje iskazivanje snage nakon prijetnji da će zatvoriti Hormuski moreuz kao znak odmazde zbog oštrijih zapadnih sankcija. Posljednji vojni manevri pokrenuti su nakon niza upozorenja iranskog vrhovnog lidera, ajatolaha Ali Hameneija, o mogućim američkim ili izraelskim napadima na nuklearna postrojenja Islamske Republike.

Zapadne sile također su pojačale svoje pomorsko prisustvo u Persijskom zaljevu, na čelu s nosačem aviona "Abraham Lincoln".